

Рибальченко Л. В.,
завідувач кафедри
інформаційних технологій
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент
Чупілко С. І.,
викладач ліцею № 18 (м. Кам'янське)

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Економічна безпека країни є однією із важливих складових національної безпеки держави. Незалежність, суверенітет та конкурентоспроможність держави виступають головними чинниками на шляху економічного розвитку країни, залучення іноземних інвестицій, зростання валового внутрішнього продукту, зростання макроекономічних показників та зростання рівня якості життя населення.

Побудова стабільної національної економіки, її міцність та надійність економічної системи, створення ефективного розвитку підприємницької діяльності, забезпечення надійної системи захисту від можливих ризиків та загроз спрямовано на збалансований розвиток могутньої національної економічної системи.

Важливим чинником економічної безпеки є захищеність національних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз, створення умов надійного захисту на усіх рівнях розвитку економічної системи. Забезпечення належного стану виробничого на науково-технічного потенціалу, високий технологічний розвиток галузей економіки, висока якість продукції та конкурентоспроможність національної економіки сприяють зростанню рівня захисту економічної безпеки країни.

Розглядаючи чинники впливу загроз економічній безпеці, необхідно сказати, що одним з факторів загроз виступає тіньова економіка, яка охоплює майже всі сектори економіки для отримання величезних прибутків, які не оподатковуються і з яких не сплачуються податки державі. У 2021 році тіньовий сектор України досяг 31 % ВВП. За результатами діяльності банківського сектору спостерігалось зростання тіньового сектору від операцій з фінансовими активами, зобов'язаннями в іноземній валюті та значний рівень накопичених непрацюючих кредитів. Створюються офшорні зони для витоку капіталу та сплати найменших податків, при цьому не сплачується прибутковий податок та існують жорсткі правила захисту комерційної таємниці та банківської [1].

Одними з чинників зростання рівня тінізації економіки є низький рівень захисту прав власності, низький рівень ліквідності фондового ринку, захисту прав інвесторів поряд із недостатньою спроможністю регулятора протидіяти зловживанням на ринку, недосконалість судової системи країни, високий рівень корупції в країні, недосконалість законодавчої бази та інше.

Для створення надійної системи захисту національної економіки та економічної безпеки необхідно впровадження нових правових норм та відповідного контролю за його дотриманням, створення системи гарантування економічної безпеки та механізмів її контролю.

Економічна безпека є важливою складовою і соціальної безпеки, яка визначає її рівень соціально-економічної безпеки, захист населення, регіонів країни та суспільства. Концепція Національної безпеки є нормативно-правовим документом, в якому зазначено основні положення щодо захисту національних інтересів в усіх сферах діяльності та виділено напрями виявлення та усунення можливих загроз національній економіці.

Однією з функцій надійної системи економічної безпеки є формування інформаційної безпеки. Інформаційні технології сьогодні широко використовуються в усіх сферах діяльності. Підприємницька діяльність та бізнес вже неможливі без застосування сучасних інформаційних технологій, програмного забезпечення та інформаційних систем. Але якраз із застосуванням інформаційних технологій виникають питання щодо створення загроз і небезпек, які впливають на діяльність не лише великих підприємств, установ, організацій, а й населення. Підприємства мають створювати та формувати нові методи протидії будь-яким загрозам для забезпечення економічної безпеки [2].

Отримання та доступ до інформації відбувається із застосуванням інформаційних технологій. Тут виникає питання щодо захисту інформації від загроз, які можуть відбуватися під час роботи в мережі Інтернет.

Більшість покупок відбувається через Інтернет, що дозволяє зменшити час на пошук та придбання товару. Але трапляються і такі випадки, коли продавець виявляється шахраєм, якого зразу немає можливості виявити. Для багатьох підприємств важливим є потенційно надійні постачальники продукції та замовники послуг, якими можуть бути як вітчизняні так і зарубіжні компанії. Тут розглядаються питання надійної та добросовісної конкуренції з перевіреними компаніями.

Застосування сучасних інформаційних технологій дає можливість розширення ринків надання будь-яких послуг на вітчизняному інформаційному просторі та охоплення нових ринків провідних країн світу. Проведення платежів за надані послуги, сплата за отримання товару чи обладнання виконується через банківські інформаційні системи і технології.

Моделювання економічних процесів та прогнозування діяльності підприємств у довготривалому періоді стає можливим саме із застосуванням сучасних інформаційних технологій, які призначено для ведення бізнес-процесів, створення та реалізацію міжнародних проектів [3].

Використання хмарних технологій є надійним для зберігання великих обсягів інформації, її обробка та робота з різними базами даних є найбільш привабливим та надійним. Використання таких технологій є зручним для ведення контролю за процесами виробництва та розвитку бізнесу у будь-який час та з будь-якої країни світу. Зберігання, захист інформації від

несанкціонованого доступу, протидія загрозам, управління безпекою та контроль доступу в хмарних технологіях забезпечується через багатофакторну аутентифікацію, надійну систему паролів та ефективну архітектуру безпеки хмарного середовища, що забезпечує високий рівень захисту даних. Щороку відбувається зростання попиту на застосування хмарних технологій в бізнесі та інших сферах життя.

Формування надійних та довготривалих відносин між постачальниками та клієнтами є можливим через застосування корпоративних порталів та мереж, де зосереджено інформаційні ресурси підприємств для створення спільного доступу до участі у конференціях, проектах, проведення вебінарів, обміну інформацією, тощо.

Таким чином, сучасний розвиток інформаційних технологій сприяє не лише швидкому доступу до інформації, а й зростанню рівня її економічної безпеки, захисту від витоку та несанкціонованого доступу, зменшенню рівня ризиків, застосуванню механізмів управління інформаційною та економічною безпекою не лише на рівні підприємств, а й в Україні.

Список використаних джерел:

1. Міністерство економіки України. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у січні-вересні 2021 року. URL: <https://me.gov.ua/>
2. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ciobanu G. Global consequences of the loss of business in countries around the world caused by fraud. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2022. Vol. 2 (1). Pp. 93-101.
3. Rybalchenko L., Ryzhkov E. Modeling economic component of national security. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2021. Vol. 1 (1). Pp. 25-36.

Рибальченко Л. В.,

завідувач кафедри

інформаційних технологій

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат економічних наук, доцент

Чупілко Т. А.,

доцент кафедри комп'ютерних наук

та інженерії програмного забезпечення

Університету митної справи та фінансів,

кандидат технічних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПЕРТНИХ СИСТЕМ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Експертні системи (ЕС) – то цілий клас комп'ютерних програм, які проводять аналіз на основі знань спеціалістів у конкретній галузі, класифікують, пропонують рекомендації, консультують та ставлять «діагноз» [1].